

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๓๓/๒๕๕๓

วันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มาตรา ๔๐ (๕) ประกอบมาตรา ๓๐ หรือไม่

ความเห็น

พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และวรรคสาม บัญญัติว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรา ๓๙ วรรคสอง บัญญัติว่า ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีความผิด

มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ดังต่อไปนี้... (๕) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็น และเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

พิเคราะห์พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ แล้วเห็นว่า เมื่อนิติบุคคลกระทำความผิดและต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง ซึ่งหมายความว่ามี การพิสูจน์ความผิดในการพิจารณาคดีแล้วว่านิติบุคคลกระทำความผิด โดยโจทก์จะต้อง นำสืบพิสูจน์ว่านิติบุคคลกระทำความผิด การที่นิติบุคคลกระทำความผิดผู้ที่กระทำการแทนนิติบุคคลก็คือ กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ในกรณีนี้ โจทก์ยังต้องมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์ให้เห็นประจักษ์ว่า ผู้ใดที่กระทำการแทนนิติบุคคลเสียก่อน เมื่อโจทก์ พิสูจน์ได้ดังกล่าวแล้ว บุคคลนั้นจึงจะต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย หาได้เป็นข้อสันนิษฐานเลยว่าเมื่อนิติบุคคลกระทำความผิดแล้วให้ถือว่ากรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นกระทำความผิดไปด้วย เพียงแต่บัญญัติว่า ต้องรับโทษเช่นเดียวกับนิติบุคคล ซึ่งโจทก์ยังต้องมีภาระในการพิสูจน์ว่ากรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด เป็นผู้กระทำแทนนิติบุคคล ส่วนกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ก็จะต้อง นำสืบหรือมีภาระในการพิสูจน์ตนเองว่ามีได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ซึ่งก็เหมือนกับ คดีทั่ว ๆ ไปที่จำเลยหรือผู้ต้องหาจะต้องนำสืบพิสูจน์ว่าตนเองมิได้กระทำความผิด ดังนั้น บทบัญญัติ มาตรา ๕๔ จึงมิได้บัญญัติสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำความผิด

ส่วนปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ (๕) ประกอบมาตรา ๓๐ หรือไม่นั้น สิทธิในกระบวนการยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๕) โดยผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและได้รับความช่วยเหลือจากรัฐนั้น เห็นว่า มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติขายตรง และตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้บัญญัติถึงนิติบุคคลและผู้กระทำการแทนไว้เหมือนบทบัญญัติ แห่งกฎหมายอื่น ๆ โดยคุ้มครองนิติบุคคลและผู้กระทำการแทนไว้โดยชอบ มิได้สันนิษฐานให้เป็นโทษ ต่อผู้กระทำการแทนแต่อย่างใด มิได้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมอันจะขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย

ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว จึงมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มาตรา ๔๐ (๕) ประกอบมาตรา ๓๐

นายบุรีรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ